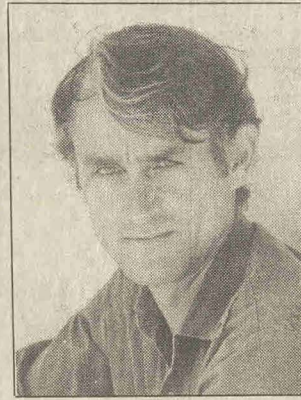

1984 Terra Κύπρα: Μια έκθεση γεμάτη μνήμες

«Την μάνα σου την αγαπάς σαν κάτι το δεδομένο. Δεν την διαλέγεις, δεν την ανακαλύπτεις. Την γυναίκα σου την διαλέγεις, την αγαπάς και την ανακαλύπτεις μια ολόκληρη ζωή. Η σχέση μου με την Κύπρο δεν είναι σχέση «μητρική», αλλά «φυσική», αν μπορεί να λεχθεί αυτό».

Αυτά τα λόγια ανήκουν στον καλλιτέχνη Πήτερ Μουρ. Ο σεμνός αυτός, λιγόλογος συνή-

Ο Πήτερ Μουρ

θως άνθρωπος βρίσκεται σε δημιουργική υπερδιέγερση, που τον σπρώχνει σε μακριούς μονόλογους, για πρώτη φορά στα δέκα χρόνια που τον γνωρίζουμε. Συντελεστής αναμβισβήτητος αυτής της ευφορίας είναι και μαγεμένο μαρτιάτικο πρωινό, στην αυλή του σπιτιού του, στην Πλατανίσια, αυτό το φως ύστερα από τη βροχή, αυτή η ομορφιά που σχεδόν σε πονάει, αυτή η απόλυτη σιγή που τρυπά τα ασυνήθιστα αυτιά σου, αυτό το οξυγόνο που σε ζαλίζει.

Ο Πήτερ Μουρ, που είναι καθηγητής της τέχνης σε Γυμνάσιο, ήρθε στην Κύπρο το 1972, την αγάπησε κι εγκαταστάθηκε με την οικογένειά του στο Βαρώνι. Από κει, το 1974, πήρε το δρόμο της προσφυγιάς μαζί με όλους τους άλλους πρόσφυγες και κατέληξε στη Λεμεσό. Στη συνέχεια του δόθηκε ένα παλιό τουρκοκυπριακό σπίτι στο χωριό Πλατανίσια (κοντά στην Ανώγυρα), που το μετέτρεψε σιγά - σιγά σε μια πανέμορφη καλλιτεχνική φωλιά. Ενα δεύτερο, εγκαταλειμμένο σπίτι είναι το εργαστήρι του. Το παράθυρό του αντικρύζει κατευθείαν τη θάλασσα.

Θέλησα να σκιαγραφήσω πρώτα τον περίγυρο του καλλιτέχνη για να μπορέσω κι εγώ η ίδια να εξηγήσω την «κυπριακότητα» στη δουλιά του νέου αυτού Αγγλου, που δεν τολμά ακόμα να μιλήσει τα ελληνικά.

«Κατ' αρχήν, ο πηλός με τραβούσε πάντα σαν υλικό. Εδώ στην Κύπρο, όμως, βρήκα τις ρίζες της αρχέγονης αυτής τέχνης. Με απογοήτευσαν, διαπίστωσα πως η κεραμική, που είχε λάμψει τόσο στους αρχαίους χρόνους, δεν καλλιεργείται σαν τέχνη παρά από ελάχι-

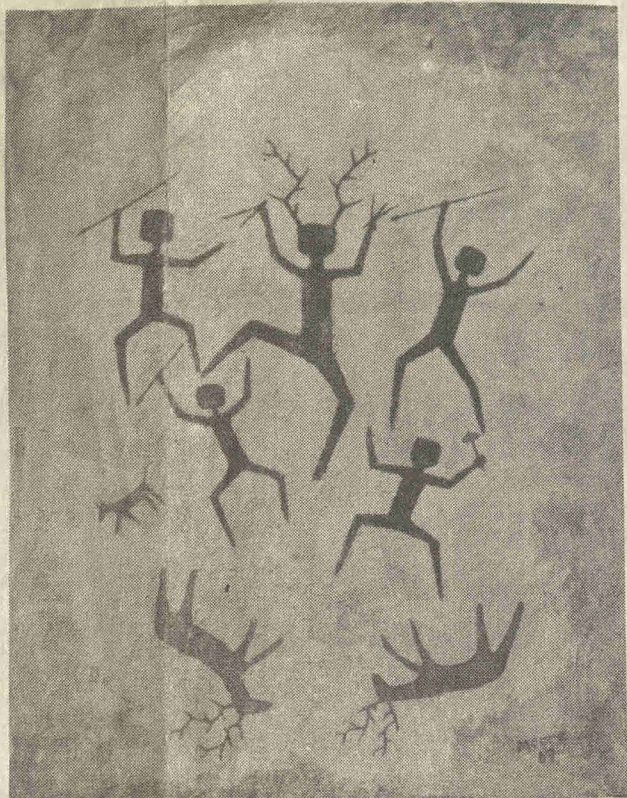
στους σύγχρονους Κύπριους καλλιτέχνες. Δική μου προσπάθεια είναι ν' ανακαλύψω τον τρόπο που επηρεάζονταν ο αρχαίος Κύπριος κεραμίστας, χρησιμοποιώντας μονάχα υλικά που είχε στη διάθεσή του εκείνος. Πηλό, δέρμα, ξύλο. Τα χρώματα που φτιάχνω για να ζωγραφίσω τα κεραμικά είναι κι εκείνα από πηλό. Πηγή της έμπνευσής μου ο Κύπριος στη διαχρονικότητά του».

Τρία είναι τα στοιχεία που έρχονται και ξανάρχονται στη δουλιά του Πήτερ Μουρ. Ο Άνθρωπος της Κιλαβασού, η Γραμμική Κυπριακή Αλφάβη-

ΕΛΛΗΣ ΠΑΙΟΝΙΔΟΥ

κή Κυπριακή Γραφή, και οι Τρυπημένες Πέτρες. Το Άνθρωπακι της Κιλαβασού, που βρέθηκε χαραγμένο στην πέτρα, κωμωμένο από κάποιο καλλιτέχνη της νεολιθικής εποχής, έχει τα χέρια του σηκωμένα ψηλά, σε μια χαρούμενη διάθεση. Το Γραμμικό Κυπριακό Αλφάβητο, με όλα εκείνα τα αιγινιακά στοιχεία του, προκαλεί να το εξηγήσεις, παίζοντας μαζί του και εξηχιάζοντας, ταυτόχρονα, το περιβάλλον του πρωτόγονου Κύπριου. Και τέλος, οι Τρυπημένες Πέτρες, αυτό το παράξενο και μυστηριώδες σύμβολο, που δεν ξέρουμε καλά - καλά την προέλευσή του και το σκοπό του. Τεράστιες σιδερόπορτες, τρυπημένες στη μέση από ανθρώπινο χέρι, έτσι που να χωράνε να περάσει και άνθρωπος. Ηλιακό ρολόι λένε μερικοί, αντικείμενο λατρείας λένε άλλοι.

«Έχω δει μέχρι τώρα 18 τέτι-

Ενα έργο του Πήτερ Μουρ

ες τρυπημένες πέτρες — λείει ο Πήτερ — σε διάφορες περιοχές. Ενας φίλος μου στο γειτονικό χωριό, τσοπάνης, που έχει γνώσεις όσο λίγοι αρχαιολόγοι, με πήρε και τις είδαμε. Υπάρχουν, όμως, πολύ περισσότερες, κυρίως στην περιοχή της Πάφου».

Περιεργαζόμαστε τα έργα του Πήτερ Μουρ. Πρωτόγονα εργαλεία και σκεύη, αρχαίες μορφές, σύμβολα, ζώα και άν-

θρωποι, ακόμα και σχεδιαγράμματα αρχαίων οικισμών, αποτελούν την πηγή της έμπνευσής του. Ψήνει τον πηλό του σε φούρνο που έφτιαξε ο ίδιος στην αυλή του σπιτιού του, στο πρότυπο των αρχαίων φούρνων. Υστερα κολλά τις κεραμικές πλάκες σε σκαμμένο ξύλο του πεύκου (είναι το πιο όμορφο ξύλο που υπάρχει, λέει) ή τα δένει με λωρίδες από δέρμα. Αλλοτε πάλι φτιάχνει

μικρά κεραμικά γλυπτά ή διακοσμητικά αντικείμενα, που τα ζωγραφίζει με μέγιστα πηλού διαφόρων αποχρώσεων. Χρησιμοποιεί στάχτη του ξύλου της χαρουπιάς για τον πηλό του κι άλλα μυστικά, που ανακαλύπτει στην πορεία της δουλιάς. Τις κορνίζες από χοντρό ξύλο πεύκου τις φτιάχνει μόνος του και δίνει την ίδια σημασία στο πλαίσιο όσο και στο καθαυτό έργο.

Με τον τίτλο «Τέρρα Κύπρα», τα έργα του Πήτερ Μουρ εκτίθενται στη Λεμεσό, μαζί με τα έργα ενός άλλου Αγγλου καλλιτέχνη, του Ρόναλντ Ντάλτον, που κι αυτός αντλεί την έμπνευσή του από τις αυθεντικές κυπριακές πηγές. Αξίζει τον κόπο να δει αυτή την έκθεση όσο το δυνατόν πιο γρήγορα. Αξίζει τον κόπο να την δουν και μερικοί καλλιτέχνες μας, που, ενώ διαθέτουν το ταλέντο και την τεχνική, στρέφονται στις αναζητήσεις τους προς εξωγενείς, συχνά ξενόφερτες καταστάσεις, αγνοώντας ή κάποτε περιφρονώντας τη χιλιόχρονη μας παράδοση, σε μια κακώς νοούμενη προσπάθεια πρωτοτυπίας. Μιας πρωτοτυπίας που τ' ανχνάρια της χάραξαν καλύτερα και πολύ πιο πριν κάποιοι άλλοι.

Αλλά είναι και κάτι άλλο. Οι δυο Αγγλοι καλλιτέχνες κάνουν με την έκθεσή τους μια πολιτική πράξη. Διαδηλώνουν την ταυτότητα αυτού του ταιλαίπωρου τόπου, μια ταυτότητα που ξεκινά από τα βάθη των αιώνων, θριαμβευτική, αγέρωχη, αγνοώντας τους πρόσκαιρους επιδρομείς και φθάνει αυθεντική ως εμάς. Και μόνο στις μέρες μας αυτή η ταυτότητα κινδυνεύει για πρώτη φορά να χαθεί, με υπαιτιότητα σε μεγάλο βαθμό εμάς των ίδιων. Μακάρι να ήταν η σχέση ολωνών μας με την Κύπρο σχέση έστω και υποτυπώδους παιδιού προς μητέρα. Να τη δεχόμαστε και να την αγαπούμε όπως είναι. Αλλά, δυστυχώς, είναι φορές που αυτή η σχέση φτάνει τα όρια της χυδαίας εμπορικής πράξης. Την γεμίζουμε ψιμύδια και τη βγάζουμε στο παζάρι...

Καθώς περπατάμε από το σπίτι στο εργαστήρι του Πήτερ Μουρ, μικρές αρχαίες γούρνες γεμάτες νερό για τα πουλιά. Μέσα στα χωράφια πέτρινα αντικείμενα, που θυμίζουν αρχαία εργαλεία. Ο Πήτερ λέει πως εδώ υπάρχουν ίχνη των ανθρώπων της δεύτερης νεολιθικής εποχής. Την αρχαία παρουσία την αναπνέεις, σου φέρνει ριγή το άγγιγμά της. Ευτυχώς, δεν έχει φτάσει ακόμα στην Πλατανίσια η σαρωτική πατούσα του τουρισμού και της «ανάπτυξης» κι έτσι τα αρχαία αυτά ίχνη αναπαύονται ανέπαφα, περιμένοντας τους εραστές - ανιχνευτές. Ο Πήτερ Μουρ είναι ένας απ' αυτούς. Κι εμείς, δευτερογενείς έστω, απολαμβάνοντας τα έργα του.

Ρεσιτάλ βιολιού Πολωνιάς καλλιτέχνιδας στη Λάρνακα

■ Ο Δήμος Λάρνακας, μέσα στα πλαίσια των προσπαθειών του για μια συνεχή καλλιτεχνική και πολιτιστική ζωή στην πόλη, οργανώνει, αύριο Δευτέρα, 23 του μηνός Ιουλίου 1987, στις 8 μ.μ., 8 το βράδυ, Ρεσιτάλ βιολιού της Πολωνιάς καλλιτέχνιδας Βαρβάρας Μιχαλσκι - Πλουσιου. Θα τη συνοδεύσει στο πιάνο η επίσης Πολωνίδα Εύα Βαλάτα - Γεωργίου.

Η Βαρβάρα Μιχαλσκι - Πλουσιου γεννήθηκε στο Λούμπλιν της Πολωνίας. Αρχισε μαθήματα βιολιού σε ηλικία έξη χρόνων. Το 1972 τέλειωσε την Εθνική Μουσική Σχολή της πόλης της με διάκριση και έπαιξε με τη Συμφωνική Ορχήστρα του Λούμπλιν. Όταν φοιτούσε στο Πανεπιστήμιο συμμετείχε

στο Συγκρότημα του Φολκλорικού Τραγουδιού και Χορού «Λούμπλιν», με το οποίο εμφανίστηκε σε σοσιαλιστικές και άλλες χώρες της Ευρώπης.

Η Εύα Βαλάτα - Γεωργίου γεννήθηκε στην Πολωνία. Αρχισε μαθήματα πιάνου σε ηλικία έξη χρόνων. Φοίτησε στη Μουσική Σχολή της πόλης Βρότσλαφ. Κατά τη διάρκεια των σπουδών της πήρε μέρος σε διάφορα συγκροτήματα μουσικής δωματίου. Παράλληλα με τις μουσικές της σπουδές παρακολούθησε ρωσική φιλολογία.

Στο ρεσιτάλ θα εκτελεστούν έργα Gluck, Beethoven, Mozart, Wieniawski. Η είσοδος είναι ελεύθερη.

Καραγκιόζης στο «Λιόγερμα»

■ Η Μπουάτ ΛΙΟΓΕΡΜΑ, στη Λάρνακα, οργανώνει εκδήλωση για τον Καραγκιόζη, μια γνήσια λαϊκή τέχνη, που ξεκινά από πολύ παλιά και έχει βαθιές ρίζες στο λαό. Η εκδήλωση θα πραγματοποιηθεί την Πέμπτη, 26 του Μάρτη, στις 8 μ.μ. και θα περιέχει ζωντανή παράσταση από τον γνωστό λαϊκό καραγκιοζοπαίκτη Γιώργο Ιδαλία, ο οποίος θα παίξει την κωμωδία «Γάμος του Σιόρ Διονυσίου».

Το γένος Ιδαλία έχει μια παράδοση σ' αυτή τη γνήσια λαϊκή τέχνη. Πρόσφατα, ο Γιώργος Ιδαλίας και ο πατέρας του έδωσαν παραστάσεις στην Ελλάδα και παρουσιάστηκαν από την ελληνική τηλεόραση της ΕΡΤ-2.

Υπενθυμίζουμε ότι η Μπουάτ ΛΙΟΓΕΡΜΑ βρίσκεται στην οδό Φανερωμένης 93, Λάρνακα, τηλ. 28462.

X4.18